

1. Olearij. Gottfr. / Diss. de morte et vita
fidelium cum Christo, Lipsiæ 1710.
2. Olearij. Joh. / Diss. de correptione
concionatoria, Lipsiæ 1689.
3. ——— / Diss. de lacrimis Christi sub
ingressum Hierosolymorum fufis,
Lipsiæ 1683.
4. ——— / Diss. de resurrectione spiritua,
Lipsiæ 1698.
5. Oporini. Joach. / programma de demon-
stratione spiritus ac virtutis.
Göttingæ 1738.
6. ——— / Diss. de usu doctæ simplicis
fatis contra scepticos, Göttingæ 1739.
7. Ortlob. Joh. Christoph. / Diss. de samue,
a judice et propheta non pontifice,
aut sacerdote sacrificante, Lipsiæ
1719.
8. ——— / Diss. de pacto Davidis et Abneri
contra Jabegetum, illicito, Lipsiæ 1709.

19.
DISSERTATIO THEOLOGICA
DE
METHODO
THEOLOGIAM
TRADENDI
DEMONSTRATIVA,

QUAM,
PRÆSIDE
CHRISTOPH. MATTHÆO
PFAFFIO

S. THEOL. DOCT. & PROF. PRIM. UNIV. CANCEL-
LARIO, ECCLESIAE PRÆPOSITO

ad dies 16. & 17. Julii Anno MDCCXXXVI.

horis locoque consuetis

PUBLICÆ DEFENDENT

M. WILH. ULRICUS SCHMIDT, Rommelshuf.

M. JOH. CHRISTIAN. STORR, Heilbronn.

S. Theol. Studiosi in Illustri Seminario Theol.

TUBINGÆ,

litteris JOSEPHI SIGMUNDI.

TRISTITANO THEOLOGICA

METHODO

THEOLOGIAM

TRABENDI

DEMONSTRATIVA

QUAM

PRÆSIDE

CHRISTOPH. MATHÆO

PHAFIO

THEOL. DOCT. & PROF. PRIM. BINN. CANON. PASTOR. ECCLESIE PAROCHIAE

1717

1717

1717

M. J. SCHMIDT

CHRISTIANUS

1717

1717

Theologia Christiana est systema veritatum divinitus in sacris literis vel κατὰ φηλὸν, vel κατὰ διανοίαν revelatarum, religionis à Christo traditæ placita complectentium.

1.
2.
Methodus demonstrativa est ratio, è veritatibus vel indemonstrabilibus, vel ex his demonstratis alias per consequentias legitimas, eo, quo par est, ordine catenatim deducendi, notionibus ubique, prout opus est, & licet, fixis adhibitis.

3.
4.
Principia demonstrationis sunt vel veritates philosophicæ, vel experientiæ indubiæ, vel autoritas fide digna.

5.
Cum in definitione Theologiæ supponatur sacrarum literarum divinitas §. 1. methodus verò demonstrativa poscat, ut nihil supponatur, nisi demonstratum §. 2. ante omnia Theologo Demonstratori divina Scripturæ S. autoritas demonstranda est.

5.

Demonstratio hæc fit tum per rationes è Theologia naturali petitas, quæ & necessitatem & criteria veræ revelationis pandit, dextramque eorum ad revelationem Christianam applicationem, tum per experientiam spiritualem indubiam, quâ in contemplatione veritatum revelatarum divinam lucem, certitudinem & efficaciam percipimus. Istæ Scholasticis *motiva credibilitatis* sunt, hæc Theologis nostris *testimonium internum Spiritus S. audit*.

6.

Suppositâ semel demonstratâque sacrarum literarum divinitate omnes propositiones *κατὰ ἐπιπέδον* in sacris literis exstantes axiomata & veritates primæ sunt, ex quibus deinceps reliquæ ex ordine & catenatim veniunt eruendæ. Nec est, quod ajas, unam subinde propositionem Biblicam ex altera sequi. Neque enim impedit hoc, quò minus & illa sit axioma, *ἀπόδειξις* utpote.

7.

Cùm Theologia sit systema veritatum revelatarum §. 1. patet, principium Theologiæ unicum esse auctoritatem Dei revelantis.

8.

Quod cùm ita sit, & hoc patet, methodum demonstrativam Theologicam à methodo demonstrativa philosophicâ ratione principiorum prorsus abluere, atque in hoc saltem convenire, quòd ex primis veritatibus semel positis deinceps reliquæ legitime, catenatim & ex ordine deducendæ sint, atque ejusmodi tradendæ verbis, quæ notiones determinatæ affigantur, quantum opus est & licet.

9. Dici-

9.

Dicimus, *quantum licet*. Cùm enim in literis sanctioribus tradantur quoque mysteria, captum humanæ rationis superantia, aliæque veritates verbis ad notiones certas haud prorsus determinatis, nec ultra Scripturam sacram mensuramve revelationis sapere heic liceat, nulla heic evidentia major claritasve affectanda est, utpote beatæ æternitati reservata 1. Cor XIII. 9. sqq.

10.

Concludere hinc est, quid sentiendum sit de effato Philosophi recentioris: *Quando philosophia nostra, inquit, in Theologiam universam insuet, nihil in eâ amplius occurret obscuri, quod non penitus intelligatur*. Nimium profectò est, quod sibi sumit Vir acutus.

11.

Cùm propositiones *κατὰ ἔνδον* in sacris literis exstantes *demonstrationi* haud subiaceant propriè loquendo, sed *fidei*, atque axiomatum loco sint, ante omnia requiritur, ut beneficio regularum interpretationis Biblicarum doceatur, hunc præcisè sensum, non alium, verbis & expressionibus Biblicis competere, & notiones, quas iisdem tribuimus, easdem esse, quas scriptor sacer habuit.

12.

Fiet hoc, si primò significationes vocum sacrarum generales, secundò phraseologiam & idiotismos Biblicos, tertio circumstantias, in quibus positus fuit scriptor sacer, scribendique rationem ipsi familiarem sive propriam sive figuratam & symbolicam probè calluerimus, quartò significationes vocum & phrasum in se indiffe-

A 3

rentes

rentes ex contextu ritè determinaverimus, quinto loca obscuriora ex clarioribus datâ operâ hanc vel illam veritatem pandentibus adeoque Scripturam ex Scripturâ (suorum enim verborum quivis optimus interpres est) explicaverimus, & ob eandem quoque rationem oraculis V. T. non alias affigamus notiones, quàm quas Christus & Apostoli, quas Spiritus S. illis affixit.

13.

Cum mediantibus hisce regulis hermenevticis explicationes effatorum Biblicorum certas & evidentes dare sæpissimè non liceat, explicationes certas à probabilibus & incertis, meris conjecturis innitentibus, atque in probabilibus quoque gradus probabilitatum probè distinguet Theologus Demonstrator.

14.

Cùm in Theologia dogmatica veritates *κατὰ ὁμολογίαν* revelatæ loco axiomatum sint, atque ex his alia legitimè ex ordine & catenatim sint deducendæ §. 6. patet 1. veritates *κατὰ ὁμολογίαν* revelatas loco axiomatum heic futuras debere esse certas, ex effatis Biblicis, quorum certus est sensus, notionesque determinatæ, defumtas, 2. ex hisce veritatibus alias, in illis virtualiter latentes, per legitimas consequentias, deducendas, adeoque 3. & in Theologiâ nihil assumendum esse, nisi quod antecederet demonstratum sit, denique 4. eo ordine naturali collocandas esse veritates, prout una ex altera sequitur, atque una alteri lucem demonstrationis adfert.

15.

Cùm Theologia dogmatica sit systema veritatum revelatarum §. 1. patet, ostendendum esse tùm, quì una alteri

alteri haud contradicat, tùm, qui una cum alterâ amico nexu jungatur. Præstantissimum fuerit illud systema, quod scripturis sacris maximè congruum, quod simplicius est, quod minoribus præ aliis difficultatibus premitur.

16.

Cùm notiones veritatum Theologicarum in Theologia dogmatica debeant esse fixæ, quantum licet §. 2. 8. metaphoricis heic expressionibus non indulgendum, sed ad proprias & determinatas notiones illæ revocandæ sunt. Id quod & de metaphoricis & figuratis Scripturæ S. dictionibus dictum esto.

17.

Cùm notiones, quas è scripturis sacris eruit Theologus dogmaticus, eadem esse debeant, quas Scriptor facer habuit §. 11. non licet in Theologiam intrudere notiones philosophicas, nisi evidenter probaveris, illas in sacris quoque literis vel evidentissimis rationis principiis fundatas esse. Caveat sibi heic Philosophus sectarius, ne notiones peregrinas & *deceptrices* in Theologiam invehat, & Theologiæ tanquam *directrices* obrudat. Nihil cum principiis ejusmodi sectariis, quorum falsa demonstrationis lux est, commune esto Theologiæ, nec committendum, ut Philosophus heic quadrata rotundis misceat. Nec tamen hæc nostra mens est, philosophandi libertati injicienda frena. Sed hoc est saltem, quod volumus, quod largimur,

suâ ut se jactet in aula:

Æolus & clauso ventorum carcere regnet.

18. Cùm

18.

Cum fides divina infundatur per virtutem Spiritus S. quam contemplando veritates sacras in nobis experimur §. 5. patet, eandem præcisè per demonstrationes & syllogismos non gigni, quod & experientia testatur. Gignitur enim subinde & sine istis per veritates divinas singulares, quæ divina vis & efficacia inest ad convincendos animos, etsi quoque non connectantur systematicè.

19.

Cum Theologia polemica refutet errores veritatibus divinis sive *κατὰ ἐπίνοιαν* sive *κατὰ διόνοισιν* revelatis contrarios, nulla verò refutatio sine demonstratione fieri possit, utique & heic methodum demonstrativam esse incundam patet.

20.

Fiet hoc, si primò errores adversariorum & maxime *απορία* eorundem *ψευδή* distinctè intelligamus, imò & confusas illorum notiones ritè evolvamus, si secundò falsas eorum de veritatibus, quas defendimus, notiones detegamus, si tertio dogmata illorum veritatibus divinis probè stabilitis contraria esse ostendamus, si quartò effata Biblica, tum quæ pro nostra citamus thesi, tum quæ illi pro suâ citant, à falsis illorum expositionibus vindicemus, si quinto momentum errorum, quos refellimus, eorumque ad salutem habitum probè determinemus, si sexto errores illorum sibi invicem contradicere ostendamus, si septimò doceamus, supponere eos non demonstrata, si octavo falsas illorum consequentias evisceremus, si nonò notiones deceptrices, quas è Philo-
sophiâ

sophiâ in Theologiam invehunt, in exilium agamus. Quæ primo & secundo loco ponimus, inservient ad evitandas logomachias & ignorationes elenchii, statumque controversiæ ritè ponendum, imò & ad Theologiæ polemiciæ irenicam tractationem, cui & subservit, quod loco quinto diximus.

21.

In Theologia morali eadem utique, quæ in dogmaticâ, demonstrandi ratio est. Omnes enim propositiones scripturariæ huc pertinentes prima sunt principia, quorum demonstrationem non petit Theologus de divinitate sacrarum literarum convictus. Nec tamen est, quòd refragemur, si Theologus Demonstrator Theologiæ moralis systema ita componat, ut quædam principiorum ponat loco, ex quæis reliqua catenatim eruat atque deducat, nexumque adeò veritatum moralium ostendat systematicum. Opus saltem est, ne à Philosophia deceptrice mutuetur inanes ideas, simplicitati & veritati fidei contrarias. Jam & nolim heic virtutes Christianas æstimari ex solis motivis. Neque enim ad illas motiva ex naturâ Christianismi deducta sufficiunt, sed opus est, ut actio spiritualis per virtutem Spiritûs S. in nobis perficiatur. Quod restat, Theologia, quæ vocatur experimentalis, ad moralem utique referenda est, uti & mystica atque ascetica.

22.

Ita nullum quoque est dubium, in Theologiâ casuali ex certis principiis certa eruenda esse confectaria, quantum licet. Jam enim & heic nudis subinde probabilita-

B

tibus

tibus insistendum esse res ipsa docet. Principia philosophica ritè demonstrata & in Theologia valere casuali quis dubitaverit? Velim & illa adhiberi in Jurisprudentiâ Ecclesiasticâ, ita quidem, ut principiis Theologicis subordinentur, ut par est.

23.

In Theologia homiletica vel sermonibus sacris ad populum dicendis notionibus distinctis operam dandam, textum juxta regulas interpretandi exponendum atque legitimas ex eodem ritè exposito formandas esse consequentias tum theoreticas tum practicas nemo est, qui unquam inficias iverit. Nullum est dubium, & heic plurimum subinde peccari ab Homiletis, uti & in dissertatione de rectâ Theologiæ homileticæ conformatione dudum dolumus, ubi regulas tradidimus, quæ rectè observatis artificium homileticum idque spirituale constat. Sed & tum peccari videas ab Homiletis, si methodi demonstrativæ regulas generales ineptè applicent. Id quod fit, si definitionibus rerum per se clararum auditores fatigent tædiumque intelligentibus moveant, si abstrusis deductionibus philosophicis absque ratione inhiant, si & novis indulgeant terminis phrasibusque, quarum sensum ex mente inventorum non intelligit plebs. Non est possibile, ut vanas ejusmodi declamationes vel instructio atque convictio, vel ædificatio auditorum spiritualis sequatur.

24.

Cùm in historia Ecclesiastica omnia ad fidem Historicorum atque rectam eorum, quæ ab ipsis referuntur, intelligentiam reducantur, patet 1. opus heic esse historia

historia literaria, quæ scriptores ecclesiasticos quorumvis seculorum ex ordine pandit, 2. opus heic esse arte critica, quæ docet, foetus genuinos à supposititiis & lectiones veras à spuris distinguere, quæ & criteria pandit, ex quibus liquet, quanta & qualis fides huic vel illi scriptori habenda sit, 3. opus hîc esse arte interpretandi, ut sensum eorum, quæ ab Historicis enarrantur, rectè capiamus, atque easdem animo formemus notiones, quas Scriptor, quem legimus, habuit, nihilque illis vel demamus vel addamus, easdem & figamus, quantum per verba, quæ extant, licet. Ast & 4. opus hîc est, ut, ubi de traditione quâdam antiquâ sive dogmaticâ, sive rituali, sive hierarchicâ quæritur, nec tempora nec Ecclesias confundamus. Scilicet plurimùm heic peccaverit, qui ex hujus vel illius seculi, hujus vel illius Ecclesiæ Patre, qui sui temporis, suæ Ecclesiæ placita narrat, demonstrare contenderit, dogma hoc vel ritum fuisse olim ab Ecclesiâ ubique receptum, qui soloecismus sanè scriptoribus historiæ ecclesiasticæ modernis valdè familiaris est. Quando verò & 5. judicium pragmaticum de hisce vel illis factis ecclesiasticis antiquis formandum est, ex præjudicio Ecclesiæ, quam quisque profitetur, adeoque studio sectæ heic absit ut agat Theologus Demonstrator, sed opus est heic quàm maximè, ut ex sanis principiis, tum Theologicis, tum Philosophicis sanum eruatur judicium. Jam verò & in hoc historiæ ecclesiasticæ studio momentum & gradus probabilitatum, ex quibus solis subinde agi potest, probè attendenda sunt. Itaque ergò & hîc, quantum potest, demonstratur, quæ certa non sunt, suo loco, qui illis debetur, relinquuntur. Certè enim non potest exsculpi vel postulari demonstratio, ubi non datur.

Uno verbo, nullum est dubium neque unquam dubitatum fuit à Theologis sanæ mentis, in Theologiâ ritè tradendâ opus esse attentione, ideis claris & distinctis, quantum licet, demonstratione solidâ, ubi haberi potest, methodo, quæ in demonstratione ordinem servat, & harmoniâ veritatum systematicâ. Nihil heic à recentioribus vel dicitur vel inculcatur præcipui, quod non & olim fuerit dictum & inculcatum, & quod natura negotii non inculcet vel postulet. Nec tamen & inutile est, sed vel maximè proficuum, bis ac ter monere & inculcare, quod pulchrum est, deciesque id repetere, modo id sine supercilio & vanâ præsumptione aut vano aliorum contemptu fiat. Ita velim fanè, ut Theologus dogmaticus, Moralista, polemicus, Homileta ad omnia, quæ ponit, scribit & inculcat, probè attendat, num rigorem inquisitionis logicæ patiantur, num principia, quæ ponit, certa sint, num, quæ ex illis deducit, consecutaria, legitimè sequantur, num in deductionibus suis eum, quo par est, servet ordinem, num notiones fixas ubique adhibeat vocumque, quæ utitur, sensum ritè determinet, nec ne, num, quæ supponit, & ex quibus arguit, demonstrata sint, num, quas ponit, definitiones sint claræ & distinctæ claræque & distinctam definiti notionem animo ingerant, ex quibus & cætera ad illud spectantia pronò alveo sequantur. Ita si processerit Theologus, erit fanè Demonstrator, & procedet in veritatibus divinis tradendis, quantum licet, scientificè. Sed & ubi non licet, demonstrationes fundere, sincere id fatebitur, nec ex pumice aquam extrahere contendet, aut violentiam rebus adhibebit.

26.

Jam verò gnauiter impudens fuerit, qui statuerit, Theologos hæctenus in tradendâ Theologiâ nullas dedisse demonstrationes, vel nullâ prorsus usos demonstratiuâ methodo, quam Theologia postulat vel fert. Intolerabilis hæc vanorum hominum, quos pruritus demonstrationis mathematicæ sine ratione vexat, queis miserrima subinde ratiocinia, contra communem sapiùs sensum militantia, demonstrationes audiunt, qui & capere nolunt, qui pro ratione disciplinarum demonstrationum ratio & fontes varient, queis & ipsis impossibile est, ob objecti tradendi irreceptiuitatem Theologiam methodo tradere mathematicâ, calumnia est, animos imperitorum & no- uitatis peruerso fascinatorum studio miserè illaqueans. Peccatum hoc est in Theologos, quod Philosophi committunt, qui suis Theologiam uellent ancillari chimæ- ris.

27.

Certè, qui hæctenus methodo scientifica hos vel illos articulos fidei tradere, vel hæc vel illa Scripturæ fan- ctioris loca explicare sibi uisi sunt, si quid egere, nihil egere præcipui, sed per longas atque inutiles ambages vel tandem dixere id, quod ubique obuium est. Pertinet ad istas ambages, quòd κατὰ ἐπιδοῦ principia uideas præ- supponi philosophica, quæ nemo negat, definitiones- que dari terminorum per se clarorum nulli usui futuras. Risum hoc movet sapientibus, vel tussim ciet. Nonne ridiculum fuisset, si in disertatione hæc thesi primæ, quæ Theologiæ Christianæ definitionem dat, præmississem, quid

B 3

quid Theologia in genere, quid Systema, quid veritas, quid divinum, quid sacræ literæ, quid *ἐπιστήμη*, quid *διάνοια*, quid religio, quid Christus sit? Nonne hoc fuisset, ludere operam? Sed videmus, istâ defungi hodie passim Philosophos demonstraturientes. Jam & ridiculum fuisset, initium facere thesium harum à principio contradictionis, quod vocatur. Præsupponimus hoc in omnibus, quæ fundimus, ratiociniis tacite. Idem hoc est, ac si Argentorato Lutetiam contendens Moscua prius abiret, ut per longos terrarum tractus intermedios Lutetiam abire posset. Judicii hic est & summus quidem defectus.

28.

Nullum est dubium, demonstrationes Christi & Apostolorum ex libris V. T. desumptas *veras* esse, non *spurias*. Næ verò is risum intelligentibus moverit, qui dixerit, methodo demonstrandi mathematicâ illos heic usus fuisse vel haud processisse scientificè.

29.

Sed nec Leibnitiu, qui in *Causâ Dei* compendiolum Theologiæ suum exhibuit, hanc methodum affectavit sapiens, vulgari usus, quam vocant.

30.

Jam &, qui beneficio commentorum suorum Philosophicorum rationes veritatum à *merâ* revelationis autoritate pendentium, mysteriorum maximè dare, atque *ex* unâ propositione primigeniâ totum Theologiæ **Chri-**

Christianæ systema deducere contenderit, nã is ineptissimum finxerit Theologiæ systema, dederitque orbi

Monstrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum.

31.

Hem verò, quàm inanibus spectris pascitur mundus noster, quem demonstrationis mathematicæ rigorosè ubivis adplicandæ misera in transversum agit ambitio. Phantasiæ profectò in transversum per ambitionem istam actæ morbus hic est, hanc *ἐν ἄλλο γένος* committere *μετέβασι*, sed & prona ad Deismum via, si demonstrationes mathematicas in Theologiâ postulaveris, quarum hæc non est susceptibilis. Triste effati hujus documentum nuperrimus dedit Mosaicorum librorum, Germanus is novusque interpres. Si numeri saltem, queis citantur anteriora, adsint, si peregrinæ saltem notiones & termini appareant novi, queis in terras incognitas deducitur admirabundus lector, si pulvis saltem iste obiciatur oculis, jam confecta scilicet! est demonstratio.

32.

Quàm verò & patitur doletque sub spectris hæc ubique pererrantibus Ecclesia! Miseram illam, si demonstrationibus hætenus caruerit & per casum saltem fortuitum felicem, quòd sine demonstratione hætenùs professa fuerit fidei orthodoxiam!

33. Felicio-

33.

Feliciorem eandem, si *demonstratio Spiritus & virtutis*
 I. Cor. II. 2. latifundia Theologiæ nostræ pervaserit.
 Qui lumen Spiritûs S. quod tantâ cum efficaciâ animos
 & corda tangit, experitur, idemque & aliis insinuare
 valet, is demonstrabit spiritualiter, is fidem infundet di-
 vinam, licet profundissimè ignoret methodi mathema-
 ticæ rationem & regulas.

34.

Sufficiet ipsi demonstrationis Theologicæ ea ratio,
 quam supra insinuavimus, & cuius solius Theologiam
 esse susceptibilem sol loquitur.

T A N T U M!

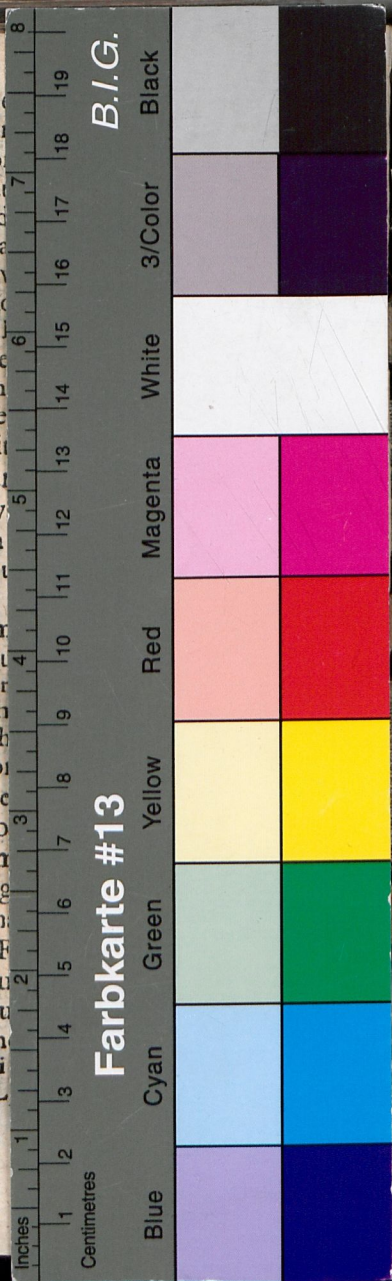
00 A 6314

56.

17

Bl. 141

DISSERTATIO THEOLOGICA
DE
METHODO
THEOLOGIAM
TRADENDI
DEMONSTRATIVA,
QUAM,
PRÆSIDE
CHRISTOPH. MATTHÆO
PFAFFIO

S. THEOL. DOCT. & PROF. PRIM. UNIV. CANCEL-
LARIO, ECCLESIAE PRÆPOSITO

ad dies 16. & 17. Julii Anno MDCCXXXVI.

horis locoque consuetis

PUBLICÆ DEPENDENT

M. WILH. ULRICUS SCHMIDT, Rommelshuf.
M. JOH. CHRISTIAN. STORR, Heilbronn.
S. Theol. Studiosi in Illustri Seminario Theol.

TUBINGÆ,
litteris JOSEPHI SIGMUNDI.